

EEN HELDENSTRIJD

of

DE KAPITEIN DER BOSCHGEUZEN

TWEEDE DEEL

VEERTIENDE HOOFDSTUK

Veerle

Voor de Spaanschgezinden was de inneming van Oude-naarde een verrassing geweest, want wel had men gewapende Geuzen voor de poorten verwacht, maar nimmer kunnen vermoeden, dat zulk een eenvoudige krijgslist den vijand de stad in handen zou gespeeld hebben.

En Blommaert ondervond nu, dat de verovering der veste niet 't moeilijkste deel van zijn taak geweest was. Hij moest de stad behouden voor Oranje, een geregeld bestuur invoeren, waken tegen geheimen weerstand, kloosterlingen, priesters en magistraten voor den dollen overmoed van sommige Geuzen beveiligen, en elke dag bracht nieuwe bezwaren, andere lasten.

Talrijke magistraten, waaronder ook de burgemeester, weigerden hardnekkig den eed van getrouwheid aan den prins, af te leggen.

De overwinnaar van heden kon morgen de geslagene zijn... en Spanje strafte zwaar diegenen, welke afgefallen waren... En toch, hadden de magistraten eensgezind het voorbeeld gegeven, dan zou de burgerij niet gearzeld hebben, dit te volgen. Zeker, talrijke inwoners juichten Blommaert als hun verlosser toe, en een tijdgenoot bekent met spijt, dat velen, die men tot dan toe voor oprechte Katholieken had gehouden, zich nu Geus toonden, maar toch waren er Spaansch-

gezinden, die heimelijk middelen beraamden, om den verdrukkers van hun volk weer de overmacht te schenken.

Na eenige dagen was Blommaert er toch in gelukt, rust en orde in de stad te doen heerschen, en hij hoopte binnen korten tijd ook de weerspannige magistraten tot onderwerping te bewegen.

Een ander punt bekommerde hem nog. Wat moest hij met die mannen doen, welke zoo vele hervormden hadden helpen vonnissen? Corteville had zijn straf reeds ontvangen. Maar zooveel anderen leefden nog! Zij waren werktuigen van den grootsten plichtige geweest, van Titelmans, die nu buiten 't bereik zijner vijanden was; toch hadden zij ook schuld.

Blommaert liet hen voorloopig gevangen, om later over hun lot uitspraak te doen.

Toen Geertje tot Ravels zei, dat pater Antonius gehangen was, had ze gelogen, want de sluwe monnik leefde nog, al hield men hem in verzekerde bewaring. Hij zou niet gespaard worden, hij behoefde niet op genade te hopen, maar Blommaert wilde den schelm nog scherp ondervragen nopens allerlei punten, welke opgehelderd moesten worden.

De Geuzenaanvoerder was, alles wel overwogen, zeer tevreden over den huidige toestand der zaken binnen de veste, tot den vijfden dag na de verrassing, 's morgens bij het ontwaken, hem een treurig nieuws gewerd: vele Geuzen waren eensklaps aan het plunderen geslagen.

't Was de roode krijgsman, die Blommaert die tijding bracht.

De kapitein trilde van woede.

— En ik had het zoo streng verboden! riep hij toornig. Mathys Deschepper is gewis weer 't bendehoofd! Die dolle Geus!

— Mathys is toch zoo ongelukkig... hij heeft vreeselijk geleden... pleitte de krijgsman.

— Hij moet mij gehoorzaam zijn... hij brengt onze heilige zaak tot schande...

— Zijn dochter, zijn zoon, zijn vrouw, kapitein... bedenk hun lot, hernam de jongeling vergoelijkend.

— We hebben nu geen tijd om te redetwisten, zei Blommaert kort... Roep een vijftigtal Geuzen samen... het plunderen moet desnoods met geweld belet worden!

— Een burgeroorlog te Oudenaarde, kapitein... Ach! duid het mij niet euvel, dat ik zoo vrijmoedig spreke... wees toch niet te hard jegens de zoo zeer getergde lieden...

— Ik heb Oranje getrouwheid gezworen en zal zijn bevelen handhaven! riep Blommaert driftig. En de prins wil niet, dat er geplunderd of het aan andersdenkenden lastig gemaakt worde! En kalmer vervolgde hij: Vriend, zal Mathys Deschepper scheiding brengen tusschen ons... mag ik niet langer op uw hulpe rekenen.

— Ik ga en roep uw mannen bijeen, antwoordde de roode krijgsman.

Weldra rukte een bende op naar de Sint Walburgakerk, waar de plundering geschied was. Doch een kalme schare zat thans rustig in den tempel, luisterend naar de prediking van een Geuzen-leeraar.

Blommaert was alleen binnengetreden; hij had een razende, tierende, huilende bende in de kerk verwacht... en hij hoorde niets dan de zalvende, sleepende stem van den jongen man, die op den kansel stond, en uit den Bijbel een toepasselijke psalm voorlas.

Onwillekeurig luisterde Blommaert. En plechtig klonk het: « Juicht Gode, gij gansche aarde.

Psalmzingt de eer zijns naams, geeft eer zijn lof.

Zegt tot God: Hoe vreeselijk zijt Gij in Uwe werken!

Om de grootheid Uwer sterkte zullen zich Uwe vijanden geveinsdelijk aan U onderwerpen.

De gansche aarde aanbidde U en psalmzingt Uw naam.

Komt en ziet Gods daden: Hij is vreeselijk van werking aan de menschenkinderen.

Hij heerscht eeuwiglijk met zijn macht, zijn oogen houden wacht over de heidenen: laat de afvalligen niet verhoogd worden.

Looft gij volken, onzen God, en laat hooren de stem zijns roems: die onze ziel in het leven stelt, en niet toelaat dat onze voet wankele.

Want Gij hebt ons beproefd. O God! Gij hebt ons gelou- terd gelijk men het zilver loutert;

Gij hadt ons in het net gebracht. Gij hadt eenen engen band om onze lendenen gelegd;

Gij hadt den mensch op ons hoofd doen rijden, wij waren

in het vuur en in het water gekomen, maar Gij hebt ons uitgevoerd in eene overvloeiende verversching.

Ik zal met brandofferen in uw Huis gaan, ik zal U mijne geloften betalen, die mijne lippen hebben geuit, en mijn mond heeft uitgesproken als mij bange was. »

En dan sprak de jonge prediker een gloedvolle rede uit.

De aanwezigen luisterden aandachtig. Blommaert zag strijdmakkers, stoere kerels, die dikwijls koelbloedig den dood in de oogen hadden gestaard; hij zag familieleden van martelaars, hij zag verminkten, ballingen uit 't woud met afgesneden ooren of neus...

En velen dier Geuzen weenden van ontroering... van dankbaarheid ook, want thans zaten ze rustig in de kerke, waar ze zoo dikwijls vervloekt waren geworden; thans dienden ze God op hun wijze, naar hun harte!

En 't was ook uit overtuiging, dat ze de beelden uit den tempel hadden verwijderd.

Gij zult u geen gesneden beelden maken! zoo stond er in hun Bijbel... en ze meenden en geloofden, dat Godes woord gehoorzaamd moest worden, meer dan dat der menschen!

— Broeders! de Heere God, Hij, die regeert en bestuurt, heeft onze vijanden verstrooid, zei de prediker. Ons was bange... wij waren gekomen in de diepte der wateren... de vloed overstroomde ons!

Onze geliefden werden van onze zijde weggesleurd en er klonk geweend en gejammer in ons woud! Onze leeraar, Herman Deschepper, onze broeder Lodens... zooveel anderen, die wij beminden, met wie wij verbonden waren door banden des bloeds, ontvingen de martelaarskroone!

Maar ten dage onzer benauwdheid zochten wij den Heere... en we vroegen: Zou de Heere ons in eeuwigheid verstooten?!

Maar als Petrus op de baren der zee, waren wij ongeloovig, als de discipelen tijdens den storm, voelden we ons kleinmoedig! En de Heere God heeft ons beschaamd.

Hij stond op en zijn haters vloten van voor zijn aangezicht!

Maar broeders, zullen wij 's Heeren daden erkennen... of zullen wij niet opmerkende zijn op Zijne groote wonderen?

De Heere is met ons... nu heeft Hij het getoond, maar nog

kan Hij ons leiden door diepe wegen! Zullen we dan weer ons harte sluiten... en twijfelen aan Godes macht? Of zullen wij denken aan den dag van heden... aan zijne hulpe?

Daarna vermaande de prediker zijn toehoorders, zich als Gods kinderen te gedragen in de gewonnen stede.

Hij toonde hun Christus, den vredestichter, den zachtmoedige! Hij bezwoer hun geen kwaad met kwaad te vergelden, maar barmhartig te zijn.

— Denk aan den Heere, die geslagen werd, maar niet widdersloeg! zoo riep hij ernstig uit. Wij mogen in onze steden Gods tempels herstellen en uitroeien de dwalingen... maar tevens zullen we denken aan 't woord van Christus, onzen naaste te beminnen als onszelfen en voor onze vijanden te bidden.

Ongemerkt was Blommaert gaan zitten, geboeid door 't woord van dien jongen, bleeken man, daar in den hoogen predikstoel!

Tot heden had de kapitein der Boschgeuzen weinig over de hervormde leer zelf nagedacht, maar thans werd hij diep getroffen door die woorden van verdraagzaamheid. En Hermans marteldood had hem reeds geleerd, dat die hervormde predikers niet terugdeinsden, als ze geroepen werden hun leer met hun bloed te bezegelen!

De roode krijgsman stond achter hem... en weende.

Maar haastig veegde hij zijn tranen weg, mompelend: « Herman, arme Herman... een koene held toch! »

De soldaat wilde niet weenen...

Hij had nog een plicht te vervullen en klopte Blommaert op den schouder.

De kapitein zag op.

Zijn vriend wenkte hem te volgen en beide Geuzen verlieten de kerk.

— Ik ben gerust gesteld, zei Blommaert. Deze zijn geen geweldenaars.

— Maar de eigenlijke plundersaars zijn niet meer in de kerk, antwoordde zijn gezel. Zoo juist vernam ik, dat ze naar 't klooster der Minderbroeders geloopt zijn.

— Wij er dan ook heen! hernam Blommaert op gejaagden toon.

Het gesticht was weldra bereikt en een luid getier ver-

kondigde, dat de wraakzuchige Geuzen, de opstandelingen, daar hun hartstocht bot vierden.

De kapitein rukte met zijn mannen binnen. Talrijke paters renden verschrikt door 't gebouw, in doodsangst zoekend naar een uitweg, en toen ze de nieuwe bende zagen, huilden ze om medelijden en genade.

Blommaert dreef hen in een kamer en liet deze bewaken. Dan begaf hij zich met zijn overige getrouwen in den hof, waar het gerucht het levendigst was.

— Vooruit, mannen! hoorde hij Deschepper roepen. Vooruit, wij zijn geen dwepers, die ons rond den vromen prediker scharen. Wij willen niet vergevensgezind zijn, wij willen wrake!

De razende Geus had een monnik een koord om het rechterbeen gebonden en sleepte den ongelukkige langs de kronkelpaden van den uitgestrekte tuin. Andere wraaklustige kerels maakten reeds stropen, om de monniken aan de boomen te hangen. Een jonge man had zich met de priesterlijke gewaden bekleed en bootste de kerkelijke handelingen na; zegenend legde hij zijn ruwe handen op de bevende geestelijken en sprak de Latijnsche woorden uit, die hij vroeger in de kerk gehoord had, maar welke hij toch niet begreep. Hij eischte, dat de paters hem hun biecht zouden spreken.

Deschepper sleurde intusschen maar zijn slachtoffer rond den hof en bulkte kerkzangen. Maar hij werd kalm toen hij eensklaps Blommaerts indrukwekkende gestalte ontwaarde.

De Geuzenaanvoerder stond een oogenblik zwijgend stil, maar zijn oog fonkelde, en krampachtig balden zich zijn vuisten.

— Deschepper heeft zooveel geleden, fluisterde de roode krijgsman nevens hem.

Ook de andere Geuzen hadden nu hun kapitein bemerkt en hielden met hun gesar en hun wreedheid op. De jonkman in 't priestergewaad verborg zich zelfs achter eenige dikke monniken.

— Komt allen hier! klonk dan donderend Blommaerts stem.

De Geuzen gehoorzaamden. Alleen Deschepper bleef bij den monnik, die half bezwijmd ten gronde lag en stil kermde.

— Allen hier! herhaalde Blommaert, en scherp zag hij Mathys aan.

— Eerst moet ik dezen dikzak de H. Olie toedienen, de stumperd ligt op zijn uiterste, spotte Deschepper, wiens verassing al voorbij was.

— Neemt Deschepper gevangen, zei Blommaert kort.

Vier zijner mannen voerden 't bevel uit.

— Wat, schreeuwde de razende Geus, mij gevangen nemen... mij, Mathys... mij, den vader van Herman en Margaretha... mij, den weduwnaar!... Kom niet aan mijn lijf, of bij God! er zal ook Geuzenbloed stroomen!

Maar Blommaert naderde nu zelf.

— Leidt hem naar 't kasteel! zei hij op een toon, die geen tegenspraak duldde.

Deschepper bood hevigen weerstand en vloekte van woede, maar hij werd overmeesterd en gebonden met dezelfde koord, waarmede hij den monnik rondgesleurd had.

De roode krijgsman zag dit tooneel ontroerd aan. Herhaaldelijk deed hij een beweging als om den gevangen Geus te bevrijden en keek dan grimmig naar Blommaert, maar toch bedwong hij zich.

— En gij laat mij binden! riep Deschepper tot zijn gezellen. Ik, die jaren lang als een beest door 't bosch zwierf, nadat men mij alles, wijf, kinderen en goed ontnomen had, ik moet naar den kerker... en die vervloekte monniken, die onze broederen en zusteren hielpen roosteren, worden door Geuzen beschermd. Ha! Oudenaarde is Geusch... maar de paap blijft er meester!

Deze woorden maakten een geweldigen indruk en Blommaert begreep, dat het oogenblik zeer dreigend was.

Het ontevreden gemompel rond hem, ontging hem niet... Nu moest hij sterk zijn en zijn gezag handhaven.

— Leidt Deschepper heen! riep hij met klem. Ik zal 's prinsen bevelen opvolgen, zooals ik van u ook gehoorzaamheid eisch! Nooit zal ik dulden, dat eenige verblinde mannen onze heilige zaak in gevaar brengen! Wie oproerig zijn wil, hij zegge het openlijk... zoo handelt de Geus. Wij verbergen onze gevoelens niet!

De meesten, begrijpende, dat ze te ver waren gegaan, riepen:

— Leve onze kapitein!

Blommaert zegevierde.

— Leve de paus, leve Titelmans, leve de Inkwisitie, leve de paap... dood aan de ketters... leve de vuurpoel! hilde Deschepper, terwijl zijn bewakers hem snel wegvoerden.

De Geuzenaanvoerder bleef nog een wijle zwijgend staan.

— Dat ieder naar de hem aangewezen verblijfplaats terugkeere, zei hij dan. En gedraagt u in 't vervolg naar de bevelen uwer oversten!

Alle Geuzen verlieten het klooster. Blommaert ging ook heen, zonder een woord tot de monniken te spreken.

Hij wilde wel elke daad van geweld verhinderen, maar meende, dat de kloosterlingen, die eens zoo overmoedig en heerschzuchtig waren geweest, nu maar zelf maatregelen tot hun eigen veiligheid moesten nemen.

In den namiddag zat Blommaert peinzend in zijn kamer van 't kasteel, toen men hem meldde, dat een meisje den Geuzenhoofdman wenschte te spreken.

Descheppers oudste dochter, Veerle, trad binnen.

Blommaert had de bekoorlijke maagd tijdens zijn verblijf in 't bosch dikwijls ontmoet, en ontving haar nu met de meeste vriendelijkheid.

— Zet u nevens mij, in dezen gemakkelijken zetel. Veerle-lief, zei hij minzaam. En hij nam haar hand in de zijne en leidde het meisje naar den armstoel.

— Gij komt voor uw vader, vervolgde hij.

— Ja, heere... voor mijn armen vader! Gij waart bij ons, toen we moeders lijk uit het water haalden...

Ja Blommaert herinnerde zich levendig dien zoelen zomeravond, toen hij zich voor 't eerst in den strijd mengde.

— Gij hebt vader gesproken, wanneer Herman verbrand werd, hernam Veerle. Maar gij waart er niet bij, toen dat vreeselijke, gruwelijke met mijn arme zuster gebeurde! Vader was er wel bij... heere... en nu hebt gij hem gevangen genomen.

Die laatste woorden klonken als een scherp verwijt. De wangen van het steeds zoo bleeke meisje gloeiden nu.

— En velen in de kloosters zijn onze vijanden heere, ver-

volgde Veerle. Zij werkten samen om ons ongelukkig te maken... Vader heeft zooveel geleden... vroeger was hij zoo goed.

De gedachten van de maagd vlogen snel, maar Blommaert begreep den gang en 't verband der zinnen, want hij had met dit ongelukkig gezin meegeleefd, en dit meisje zelf, dikwijls lang aangezien, als ze haar vader vertroostte na dagen van afwezigheid, die ze in het woud doorbracht, treurend en peinzend, naar de Geuzen beweerden.

— Ik weet alles, Veerle, zei hij medelijdend. Uw vader is in een der schoonste kamers van het slot en lijdt aan niets gebrek. Gij moogt hem bezoeken, zoo dikwijls ge wilt, zelfs bij hem wonen. Hem zal niet 't minste leed geschieden.

— Maar hij is niet vrij, heer... hij is toch gevangen!

— Ik moet zoo handelen, Veerle-lief en ge begrijpt zelf waarom. Zoo er geen rust in de stad heerscht, zal de burgerij ontevreden worden en wij moeten haar winnen voor onze zaak. Uw vader... ge weet het... verstoort telkens de ruste... zeker ik begrijp zijn gevoel, maar Veerle, heb ik niet veel geleden!

— Ja, heer, riep ze met drift, gij bemindet uw vrouwe zoo innig...

— En mijn zoon...

— Ja, ge hebt veel geleden!

— En mijn nicht... mijn zuster... mijn zwager... O, Veerle, moest ik naar mijn gevoel te werk gaan, 'k zou worden als uw vader, maar strijden wij niet voor iets hoogs en verhevens? Mogen wij door onze wraaklust een gansch volk verderven? Wat onderscheidt ons dan van een Corteville, een Titelmans, een pater Antonius. Veerle, uw vader is hier goed, en ik zelf zal hem dagelijks bezoeken, en zoo ik hem tot andere gedachten brengen kan, mag hij natuurlijk weer gaan, waarheen hij wil. Zijt ge nu tevreden. Veerle?

En weer nam Blommaert haar hand in de zijne, en hij schouwde de maagd diep in de oogen, murmelend:

— Weet ge, dat ge op mijn Agnes gelijkt? Die zelfde zachte, blauwe oogen, maar die flikkeren kunnen van heiligen toorn... die zoete glans op de wangen, maar welke overgaat in een vurig gloeien... die zangerige stem, die zeker ook in kracht winnen kan... Veerle, eveneens met u heb ik innig medelijden, gij lijdt veel en ge zijt goed!

De maagd bloosde en sloeg de oogen neer.

— Zijt ge nu tevreden, Veerle? vroeg Blommaert weer.

— Ja heere, ge handelt wijs... ge zult niet hard voor vader zijn.

— Hard voor uw vader! Uw vader is en blijft mijn vriend! En gij zijt nu ook niet toornig meer op mij, nietwaar? Ja, ja, ik zag uw oogjes wel flikkeren toen ge hier binnen kwaamt, maar ge zijt verstandig en billijkt wat ik deed. Ga nu naar uw vader en spreek ook met hem.

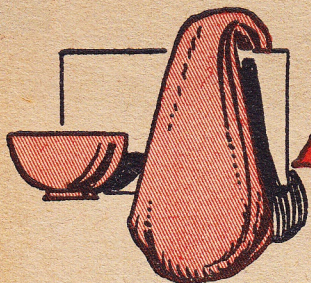
Blommaert riep een dienaar en gelastte hem het meisje naar Descheppers kamer te brengen.

— Veerle, mompelde de Geuzenkapitein, toen hij alleen was. Ja, ze herinnert mij aan Agnes... en toch... neen Agnes' plaats innemen, dat kan ze niet! Ik leef nu niet meer voor mij zelven... ik leef voor mijn volk.

En zuchtend steunde Blommaert 't moede hoofd met de hand, waar aan den vinger nog de huwelijkskring schitterde.

EEN

HELDEN

STRIJD

*of de kapitein
der boschgeuzen*

door A.HANS

EEN

HELDENSTRIJD

OF

De Kapitein der Boschgeuzen

door

A. HANS

EVANGELISATIE DRUKKERIJ

Groendreef, 67, Brussel

1926